

TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTISUUNNITELMA
TOIMINTAVUODELLE
1.6.2022–31.5.2023

Vantaa
Vanda

Sisällysluettelo

1	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toimivaltuudet	3
2	Mitä arviointi on	5
3	Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta.....	5
3.1	Valtuustokauden arviointi	5
3.2	Arviointisuunnitelma vuodelle 2022	6
4	Arviointien toteuttaminen	6
5	Suositukset ja ohjeet.....	8

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET

Kaupunginvaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty 410/2015¹ kuntalain 14. luvussa ja Vantaan kaupungin hallintosäännössä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hallintosääntöön muutoksia viimeksi 31.1.2022.

Kuntalain 121 §:n mukaan

- tarkastuslautakunta asetetaan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan on

- valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä
- arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla,
- arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää²,
- huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta³,
- valvottava 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saatettava ilmoitukset valtuustolle tiedoksi⁴,
- valmisteltava kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa arviointikertomuksen kultakin vuodelta sekä tarvittaessa antaa muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kaupunginvaltuusto antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

¹ Voimaantulo 1.5.2015.

² Voimaantulo 148 §:n mukaisesti, 2015 lukien, mutta vaikutukset pykälästä ilmenevin vuosin.

³ Voimaantulo: sovelletaan tilintarkastajan valintaan, joka suoritetaan ensimmäisen kerran lain voimaantulosta.

⁴ Voimaantulo: sovelletaan 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta.

Kuntalain 124 §:n mukaan

- tarkastuslautakunnalla ja tilintarkastajalla myös konsernin osalta, on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjat, joita tarkastuslautakunta pitää tarpeellisena arviointitehtävän ja tilintarkastaja pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Kuntalain 125 §:ssä säädetään tilintarkastuskertomuksen käsittelystä ja tarkastuslautakunnalle siinä kuuluvista tehtävistä:

- Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys ja kunnanhallituksen lausunto. Valtuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

Sen lisäksi, mitä kuntalaissa on erikseen säädetty, lautakunnan tehtävänä on hallintosäännön 17 luvun 4 §:n mukaan:

1. esittää kannanottonsa tilintarkastajan kertomuksessa esittämiin muistutuksiin, asianomaisten niistä antamiin selityksiin ja kaupunginhallituksen lausuntoon,
2. tehdä esityksiä kaupunginvaltuustolle päätöksistä, joihin lautakunnan valmistelu ja tilintarkastuskertomus antavat aihetta,
3. valmistella kaupunginvaltuustolle esityksen tilintarkastajan valinnasta sekä valinnan valmistelun yhteydessä määritellä tilintarkastajan toimikauden pituuden,
4. toimia kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjänä, valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi vähintään kerran vuodessa,
5. päättää tehtäväalueensa virkasuhteiden muuttamisesta työsuhteisiksi,
6. päättää kaupunginreviisorin osalta sivutoimiluvan myöntämisestä sekä sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen kieltämisestä,
7. päättää kirjallisen varoituksen antamisesta kaupunginreviisorille,
8. määrätä kaupunginreviisorille sijaisen,
9. esittää kaupunginvaltuustolle kaupunginreviisorin palkan määrä henkilöstö- ja konsernijohtajan kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen, ja
10. päättää niistä hallinnon ja talouden tarkastuksen sisältöön, hallintoon ja talouteen kuuluvista asioista, jotka kuntalain tai hallintosäännön mukaan eivät kuulu muiden viranomaisten toimivaltaan.

2 MITÄ ARVIOINTI ON

Arviointi on arvottamista eli sen osoittamista onko jokin asia hyvä vai huono, arvokas vai arvoton, hyödyllinen vai hyödytön. Arviointi pyrkii tuottamaan tietoa siitä, miten tavoitteet ovat käytännössä toteutuneet ja minkälaisia vaikutuksia niillä on tai tulee olemaan ympäröivään yhteiskuntaan.

Arviointi toimii virikkeenä kehittämiselle ja päätöksenteolle. Arviointi on myös tieteenala, jossa arviointi on systemaattista tieteellisiä tutkimusmenetelmiä hyödyntävää tarkastelua.

Tarkastuslautakunnan arviointityö on useimmiten asioiden arvottamista. Sen arvo on palautteen antamisessa tavoitteiden asettajille, päätöksentekijöille ja siinä, että se antaa virikkeitä toiminnan kehittämiselle. Tarkastuslautakunnan arvioinnissa korostuu myös tarve selvittää kuntalaisille, miten toiminnassa ja verorahojen käytössä on onnistuttu.

Tarkastuslautakunnan työ on järjestelmällistä arviointia, jolloin valtuustokauden aikana pyritään arvioimaan koko kaupungin toimintaa ottaen huomioon oleellisuus ja riskien hallinta.

Arviointi sisältää arvoasetelman toiminnasta. Lakisääteisenä arvioinnin kohteena ovat valtuuston asettamat tavoitteet. Lautakunta voi arvioida myös muuta toimintaa, jolloin on tarpeellista selvittää, mihin arviointi perustuu.

Arviointi tarkastelee toimintojen toimeenpanomekanismeja ja niillä aikaansaatuja tuloksia ja vaikutuksia. Kuntalaisille tuotettujen palvelujen tuloksellisuus ja vaikuttavuus ovat keskeisiä tarkastuslautakunnan näkökulmia.

3 TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA

Tarkastuslautakunnan antama arviointikertomus toimii kaupungin tilintarkastuskertomuksen ohella tarkastus- ja arviointiasiakirjana selvittämässä sitä, miten valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa ovat toteutuneet. Arviointi tuottaa tietoa tavoitteiden asettajille ja toiminnan järjestäjille siitä, miten tavoitteeseen on päästy tai ovatko toiminta ja aikaansaannokset olleet tavoitteiden suuntaisia. Arvioinnin tarkoituksena on aina toiminnan kehittäminen.

3.1 VALTUUSTOKAUDEN ARVIOINTI

Kaupunginvaltuusto hyväksyi tammikuussa 2022 kaupunkistrategian vuosille 2022–2025. Strategia sisältää arvot ja vision, strategiset painopistealueet ja niiden tavoitteet, poikkihallinnolliset strategiateemat sekä kärkihankkeet. Valtuuston asettamat vuositasen tavoitteet on julkaistu talousarviossa ja taloussuunnitelmassa.

Arviointitoiminta kohdistuu valtuustokaudella erityisesti kaupunkistrategian painopistealueiden ja strategian tavoitteiden saavuttamiseen sekä vuosittaisten sitovien tavoitteiden toteutumisen arviointiin, toiminnan tuloksellisuuteen sekä mahdollisiin strategiaohjelmiin. Lautakunta seuraa ja arvioi strategiaohjelmien toteutumista resurssiensa puitteissa. Kaupunkistrategian teemoja ja painopistealueita tarkastellaan soveltuvin osin jokaisen arvioinnin yhteydessä. Myös investointeja otetaan arvioinnin kohteeksi.

Konserniyhteisöjen toimintaa seurataan konsernistrategian ja konserniohjeen sallimassa laajuudessa. Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen lisäksi konsernivalvonnan ja omistajaohjauksen toteutuminen ovat tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena.

Aihealueita arvioidaan valtuustokauden aikana tasaisesti ja kutakin aihealuetta pyritään arvioimaan oleellisuuden näkökohdista tarkastellen vähintään kerran valtuustokauden aikana.

3.2 ARVIOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2022

Vuoden 2022 arviointityössään tarkastuslautakunta arvioi seuraavia aiheita. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa voi muuttaa suunnitelmaa.

Kaupunginvaltuuston asettamien sitovien talouden ja toiminnan tavoitteiden toteutuminen kaupungissa ja kaupunkikonsernissa sekä kaupungin taloudellinen tilanne.

Aikuisten päihde- ja mielenterveyspalvelut

Lastensuojelun sijaishuolto

Kadut ja puistot -palvelualue

Konserniyhtiö: Vantaan Energia

Kiinteistöt ja tilat -palvelualue

Ympäristökeskus

Varhaiskasvatus

Liikuntapalvelut

Kaupungin myöntämät tuet ja avustukset

Pääkaupunkiseudun kaupunkien ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin tarkastuslautakuntien yhteisarvioinnin aiheena vuonna 2022 on Lasten ja nuorten hyvinvointi.

4 ARVIOINTIEN TOTEUTTAMINEN

Jokaisesta aihealueesta laaditaan esiselvityksen jälkeen tarkempi toteuttamissuunnitelma kunkin arviointikäynnin tai -kokouksen suunnittelun yhteydessä.

Strategian mukaisuudesta ja tuloksellisuusnäkökulmasta lähtevän arvioinnin kriteeristö asetetaan tarkastuslautakunnan toimesta. Kriteeristö esitetään kohteelle kysymysten muodossa.

Lopullinen arviointi suoritetaan kunkin tilivuoden osalta tilinpäätöksen valmistuttua. Arviointikertomuksen esittämistavassa on painottunut näkemys paitsi valtuuston asettaman poliittisen ohjauksen toteutumisesta myös näkemys kaupungin oleellisista riskeistä, ajankohtaisuudesta ja kehittämisestä.

Ennen lopullista arviointia tarkastuslautakunta pitää tilivuoden aikana kokouksia, joissa erikseen valittuja aiheita arvioidaan. Arviointikohteelta voidaan pyytää raportteja ja selvityksiä toiminnastaan. Arviointiaiheeseen saattaa liittyä kysely. Arviointikohteessa voidaan käydä tutustumassa toimintaan tai pyydetään toiminnasta vastaava viran/toimenhaltija esittelemään toimintaa ja vastaamaan kysymyksiin lautakunnan kokouksessa. Ulkoisen tarkastuksen palveluyksikkö huolehtii haluttujen selvitysten hankinnasta ja tekee tarvittaessa arviointiin liittyvän tarkastuksen (toiminnan-/tuloksellisuustarkastuksen).

Tilintarkastaja raportoi kaksi kertaa vuodessa. Tarkastuslautakunnan raportit ovat tilintarkastajan käytettävissä. Samoin sisäisen tarkastuksen raportit ovat tilintarkastajan ja ulkoisen tarkastuksen palveluyksikön käytettävissä.

Vuoden aikana ja tilivuoden päätyttyä pidettävissä kokouksissa käydään kokousaikataulun ja valtuustokauden tarkastussuunnitelman mukaisesti toimielinten ja tehtäväalueiden osalta läpi ainakin seuraavat asiat tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointia varten:

- Toimintaa ohjaavat lait ja säännöt,
- mitä strategisia tavoitteita kohdistuu arviointiaiheeseen,
- selvitetään asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden toteutuminen ja raportointi,
- vastuuhenkilöiltä pyydetään selvityksiä tavoitteiden asettelua ja sisäisen valvonnan järjestelyä koskevista asioista,
- tutustutaan keskeisiin toimintoihin tarvittaessa toimintayksikössä,
- selvitetään kehittämistavoitteet ja investointisuunnitelmat sekä niiden toteuttaminen ja rahoitus,
- tarkastetaan kaupunginhallituksen toimintakertomukseen sisältyvä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta,
- selvitetään yksikön tosiasialliset toimintatavat ja ajankohtaiset asiat,
- myös strategian ohjelmia seurataan mahdollisuuksien mukaan.

Vuosiohjelman kokousaiheisiin liittyen voidaan testata soveltuvien osien kokouksissa seuraavia aiheita

- Strategian painopistealueille asetettujen strategisten tavoitteiden saavuttaminen, tavoitteiden saavuttamiseksi tehdyt toimenpiteet ja seuranta,
- vuotuisten sitovien tavoitteiden toteutuminen,
- toimialan tavoitteiden yhdenmukaisuus,
- kaupungin toiminnan tuloksellisuusinformaatio, tuottavuus, taloudellisuus, tunnusluvut ja muut toiminnan tuloksellisuutta osoittavat indikaattorit,
- laadunhallinta omassa toiminnassa ja ostopalveluissa,
- investointien toteutuminen,
- poikkihallinnollisten strategioiden/ohjelmien yhdenmukaisuus ja poikkihallinnollisten strategioiden/ohjelmien tavoitteet ja niissä eteneminen,
- asiakaskyselyjen seuranta - miten järjestetty, onko tyydyttävä,
- palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeita,
- peruspalvelujen toimivuus, millaiseen tutkimukseen perustuu,
- arviointisuosituksen mukaisesti - auditointien suorittaminen, erityisesti ulkopuolisilta ostettaessa,
- itsearviointien ja muiden arviointien toteutuminen,
- vaikutusten ennakkoarviointien tekeminen,
- ympäristötoimenpiteet,
- käytössä olevat menetelmät sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämiseksi.

Myös seuraavia seikkoja arvioidaan tarvittaessa osana arviointia:

- Tarkastetaan mitä lakisääteisiä palveluja arvioitavalla toimialalla/tehtävässä on
 - subjektiiviset oikeudet
 - sanktoidut
 - voidaanko järjestää määrärahojen puitteissa
 - mikä muu velvoite (esimerkiksi hoitotakuu – määräaika),
- ostopalvelujen, asiakaspalvelujen oston, ulkoistusten osalta
 - kuka valvoo
 - mikä on oleellinen ero palvelun tuottamisessa,
- onko organisaatiomuutoksista ja muista merkittävistä muutoksista tehty itsearvioinnit (mitä aiheuttaa muille toimialoille, mitkä taloudelliset vaikutukset mukaan lukien muutokset käyttötaloudessa ja omistuksessa),
- avoimuus ja läpinäkyvyys, mikäli mahdollista avoimen datan -näkökulmasta.

Aiheen ilmaantuessa mikä tahansa toimi, teema, toimielin, palvelualue tai palveluyksikkö voidaan ottaa arvioitavaksi välittömästi.

5 SUOSITUKSET JA OHJEET

Arvioinnissa noudatetaan tarkastuslautakunnan hyväksymiä arvioinnin eettisiä periaatteita: käyttökelpoisuus, toteuttamiskelpoisuus, eettinen hyväksyttävyys, tarkkuus.

Soveltuvien osien noudatetaan Suomen Kuntaliiton 26.10.2006 hyväksymää ohjetta Suositus arvioinnista kuntien valtuustoille.

Tämä arviointisuunnitelma on käsitelty ja hyväksytty ohjeellisenä noudatettavaksi 15.6.2022 pidetyssä tarkastuslautakunnan kokouksessa.

Vantaa
Vanda